

KS. BISKUP WINCENTY URBAN

Szkic biograficzny

Ks. Biskup Prof. Dr Wincenty Urban, sufragan we Wrocławiu, obchodził w r. 1971 jubileusz 25-lecia działalności na Śląsku. Z tej okazji Redakcja „Naszej Przeszłości” poświęca niniejszy tom studiów swemu Przyjacielowi i Współpracownikowi.

Wincenty Urban, syn Antoniego, robotnika i Marii z d. Ziemba, urodził się 13 lutego 1911 roku w Grodzisku k. Przeworska w woj. rzeszowskim. W latach 1918—1923 uczęszczał do szkoły elementarnej w Chałupkach. Następnie odbył studia gimnazjalne w Leżajsku (1923—1931). Świadectwo maturalne uzyskał w Leżajsku 29 maja 1931 r. Idąc za głosem powołania, rozpoczął jesienią 1931 r. jako alumn seminarium duchownego o. l we Lwowie, studia teologiczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza¹. Będąc studentem teologii dbał nie tylko o należyty poziom naukowy, ucząc się pilnie, ale dużo czasu poświęcał pracy społecznej. W r. 1933 założył pisemko „O lepszą przyszłość”, ukazujące się (w maszynopisie) w seminarium lwowskim, poświęcone zagadnieniom abstynencji i był jego redaktorem (1933/34). Jako prezes Koła Abstynentów, w referatach i przemówieniach propagował trzeźwość². Sam przyświecał pod tym względem kolegom dobrym przykładem, a zasadom abstynencji jest wierny po dziś dzień.

Na trzecim roku studiów został kleryk Urban asystentem biblioteki Zakładów Teologicznych U.J.K. Uczęszczał też w owym czasie na seminarium Historii Kościoła w Polsce i na Rusi, które prowadził ks. prof. Józef Umiński. Pod jego kierunkiem napisał pracę magisterską pt. „Myśl unijna w Polsce w drugiej połowie XVI wieku”. Zachęcony przez swego mistrza do dalszej pracy naukowej, zaczął na piątym roku studiów gromadzić materiały do

¹ Zyciorys własny bpa Urbana (1958), w fasc.: Listy do Redakcji „Naszej Przeszłości”, T. IV, 1958, rkps Arch. „Naszej Przeszłości” (ANP); zob. też list ks. bpa W. Urbana do ks. A. Schletza, dat. Wrocław 28 I 1972.

² Zyciorys Ks. Biskupa-Nominata Wincentego Urbana. „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 1960 nr 3 s. 184; List, jw.

rozprawy doktorskiej nt. działalności pisarskiej polemisty XVII wieku, arcybiskupa Melecjusza Smotrzyckiego.

Po ukończeniu studiów teologicznych otrzymał 28 czerwca 1936 r. święcenia kapłańskie w katedrze lwowskiej o.l. z rąk arcybiskupa-metropolity ks. Bolesława Twardowskiego. Wkrótce po święceniach Kuria Metropolitalna o.l. we Lwowie przeznaczyła ks. Urbana na wikariusza podmiejskiej parafii w Sokolnikach. Ks. arcybp Twardowski zezwolił na dalsze studia w zakresie historii Kościoła u ks. Umińskiego pod warunkiem jednak, aby „w niczym nie zaniedbał pracy duszpasterskiej”. W Sokolnikach miał ks. Urban życzliwego proboszcza w osobie ks. Juliana Barzyckiego. Mimo liczne obowiązki duszpasterskie i zajęcia katechetyczne w 7-klasowej szkole powszechnej w Sokolnikach oraz ekskursyj do szkół w Skniłowie, Sołonce i Lipnikach, mógł młody wikary wyjeżdżać regularnie na kweryndy do bibliotek i archiwów we Lwowie³.

W Sokolnikach rozwinął ks. Urban dość szeroką działalność nie tylko duszpasterską, ale i społeczną, zwłaszcza wśród młodzieży wiejskiej. M.in. zorganizował w r. 1936 kurs koszykarski, a rok później kurs ogrodniczy, stał się również pionierem ruchu abstynenckiego.

Po dwóch latach gorliwej pracy w Sokolnikach, władze kościelne przeniosły ks. Urbana do Bilki Szlacheckiej (pod Lwowem) w charakterze wikariusza (1939). Proboszczem był tam wówczas ks. Antoni Czwarzka⁴. Obok pracy w kościele zajmowały ks. Urbanowi wiele czasu wyjazdy do szkół w Bilce, Hermanowie i Zuchorzycach oraz działalność w organizacjach katolickich zwłaszcza młodzieżowych.

Po wybuchu drugiej wojny światowej ks. Urban działał w Kamionce Strumiłowej (1939—1940) jako wikary i prefekt miejscowego gimnazjum i liceum. Kiedy wkrótce po rozpoczęciu nauki, z powodu warunków wojennych nauczanie religii stało się niemożliwe, uczył tego przedmiotu na kompletach w kaplicach i domach prywatnych. Proboszczem parafii był w tym okresie ks. prałat Jan Czyrek, dziekan buski i konsultor diecezjalny⁵.

Po zgonie proboszcza bileckiego ks. Antoniego Czwarzki (zm. 1940), parafianie uprosili ks. arcybiskupa Bolesława Twardowskiego, by mianował proboszczem osieroconej parafii byłego zastru-

³ *Zyciorys Ks. Biskupa-Nominanta*, s. 184—5; Pierwszej swej placówce duszpasterskiej poświęcił ks. Urban niewielką pracę pt. *Z dziejów sokolnickiej królewskiej parafii*, Rzym 1964.

⁴ *Schematismus Archidieocesis Leopoliensis ritus latini 1939*, Leopoli 1939 s. 29. W. Urban, *Szkice z dziejów rzymsko-katolickiej parafii w Bilce Szlacheckiej i jej duszpasterstwa*, Rzym 1964 s. 71.

⁵ *Zyciorys Ks. Biskupa-Nominanta*, s. 185; *Schematismus*, s. 12, 13, 48 i 59.

żonego wikariusza ks. W. Urbana⁶. W następstwie powyższego ks. Wincenty Urban otrzymał nominację na administratora parafii i był nim aż do wyjazdu wiernych na Śląsk w r. 1945. To był chyba najtrudniejszy okres działalności w życiu ks. Urbana. W r. 1944 kościół parafialny w Bilce został uszkodzony od pocisków artyleryjskich, ucierpiały także od działań wojennych budynki plebańskie, a część się spaliła. Dzięki zapobiegliwości administratora i gorliwych parafian odbudowano w przeciągu kilku miesięcy zniszczone budynki mimo działań wojennych. Po latach, dawny duszpasterz, poświęcił również dziejom tej parafii — podobnie jak sokolnickiej — wspomniane już szkice historyczne.

W r. 1945 przybył ks. Urban na Opolszczyznę, gdzie otrzymał parafię w Greczu (obecnie Grodzisk) w pow. opolskim. I tu, na ziemi śląskiej, zdobył sobie w krótkim czasie serca parafian. Gdy po roku wyjechał do Wrocławia, zjawiała się tam delegacja wiernych, która prosiła o powrót swego duszpasterza. Szczegół ten barwnie opisuje ks. Alfons Przybyła, ówczesny kanclerz Kurii wrocławskiej:

„Pewnego dnia wpada do mojej kancelarii ciekawa grupa ludzi. Delegacja ze wsi. Przyjechali po ks. Urbana. Byli w Opolu, ale tam powiedziano im, że jest we Wrocławiu — dlatego my przyjechali tu! Kategoriecznie domagają się powrotu księdza Urbana do parafii, bo to dobry ksiądz. Tłumaczą im, że ich parafia leży w innej diecezji. Oni są w opolskiej, ks. Urban obecnie we wrocławskiej. Nic nie pojmują. Dopiero kiedy im powiedziałem, że do Wrocławia przyjechał po to, żeby pracować w Seminarium Duchownym, w którym wychowywać ma jak najwięcej tak dobrych księży jakim jest sam, to już nie nalegali. Prosil tylko o jego adres. Chcieli go zobaczyć. Adres podałem. Poszł.

W najbliższą sobotę po tej „dramatycznej” rozmowie przychodzi do biura ks. dr Urban: *A może bym pojechał na jutro do nich i odprawił im mszę św. Nie mam tu we Wrocławiu żadnych obowiązków. Nie miałem zastrzeżeń. Domyślałem się, nie wiem czy słusznie, że ci dobrzy ludzie chcieli mu sprawić jakieś uczelwe pożegnanie. Należało się!*

O tej delegacji opowiadałem kiedyś szefowi opolskiemu — ks. Kominowski — z humorem, jak zawsze, jak zawsze, choć nie bez maleńkiej dozy zawści, powiedział: *Tak, prawdę powiedziałem, toście nam tego Urbana ukradli! Święta prawda!*”⁷.

Osobnym rozdziałem w biografii Ks. Bpa Urbana jest historia jego studiów uniwersyteckich. Profesor U.J.K. we Lwowie ks. Józef Umiński zaproponował ks. Urbanowi napisanie rozprawy

⁶ Arcybiskup Bolesław Twardowski miał duży sentyment dla Bilki, gdyż wychowywał się w młodości u swego wuja w Bilce, ks. kan. Antoniego Stańkowskiego, który asystował mu później w czasie mszy św. prymicyjnej w kościele Sakramentek we Lwowie (I VIII 1886). Zob. A. Medyński, *Ks. Arcybiskup Dr Bolesław Twardowski 1886—1936* s. 13 (książka wydana z okazji złotego jubileuszu kapłaństwa); *Zyciorys Ks. Biskupa-Nominanta*, s. 185.

⁷ Ks. A. Przybyła, *Wspomnienia wrocławskie 1945—1947*, „Chrześcijaństwo w Świecie” 1970 nr 5 s. 27—28; zob. też sprostowanie, *Tamże* nr 8 s. 97.

doktorskiej nt. „Prymat papieski w pismach i działalności Melecjusza Smotrzyckiego”. Praca ta, którą autor wręczył w czerwcu 1939 r. ks. Umińskiemu, została przyjęta przez profesorów ks. Stanisława Frankła i ks. Teofila Długosza. Dalsze dzieje dysertacji pokrzyżował wybuch wojny i wyjazd ks. Umińskiego ze Lwowa. Ówczesny dziekan Wydziału Teologicznego na tajnym uniwersytecie, ks. Jan Stepa wszystko zaakceptował, do rygorozum jednak nie doszło⁸.

Po przyjeździe w r. 1945 na Śląsk, ks. Urban skontaktował się ponownie z ks. prof. Umińskim i za jego radą zwrócił się do ośrodka naukowego krakowskiego. Ale gdy tu spotkał się z trudnościami (tematyka orientalna), doktoryzował się w r. 1947 w Warszawie (zgodnie z przepisami warszawskiego Wydziału Teologicznego). Recenzentami pracy byli ks. prof. J. Umiński i ks. prof. Antoni Pawłowski, który ostatecznie ustalił tytuł pracy („Konwersja Melecjusza Smotrzyckiego”)⁹.

Habilitację uzyskał na Wydziale Teologicznym Uniw. Jagiellońskiego za pracę pt. „Leopold Sedlnicki, książę-biskup wrocławski 1836—1840 i jego odstępstwo, na tle dziejów Kościoła katolickiego na Śląsku w pierwszej połowie XIX wieku”. Rozprawa została przyjęta przez Wydział pozytywnie¹⁰, a jej referentami byli: ks. prof. Tadeusz Glemma, ks. prof. Teofil Długosz i ks. prof. Zdzisław Obertyński¹¹. Przewód habilitacyjny odbył się na Uniw. Jagiellońskim 26 lutego 1953 r.

Równoległe z pracą mającą na celu uzyskanie tytułów naukowych prowadzi ks. Urban działalność dydaktyczno-organizacyjną. Wskutek starań administratora apost. ks. Karola Milika, objął w r. 1946 kierownictwo Archiwum i Muzeum Diecezjalnego oraz Biblioteki Kapitulnej we Wrocławiu. Na tym stanowisku czekał go ogrom trudności związanych z ratowaniem, zabezpieczeniem, uporządkowaniem i udostępnieniem tych bezcennych zbiorów. Z powierzonego sobie zadania wywiązał się pomyślnie dzięki niezmożonej energii i wielkiemu umiłowaniu pracy archiwalno-bibliotecznej.

W r. 1947 powołano go na wykładowcę historii Kościoła w seminarium duchownym we Wrocławiu. Podobne obowiązki podjął w r. 1949 w diec. opolskiej, kiedy to ówczesny administrator ks. Bolesław Kominek zlecił mu wykłady w seminarium w Opolu, a następnie w Nysie. Ks. Urban wypełnia też sumiennie różnorodne obowiązki kapłańskie. Od r. 1946 jest duszpasterzem

⁸ List ks. bpa W. Urbana do ks. A. Schletza z dnia 28 I 1972 r.

⁹ Listy do ks. Tadeusza Glemmy i oceny prac. Arch. NP sygn. 49, 51; praca drukowana w „Naszej Przyszłości”, t. 5, 1957.

¹⁰ Zaświadczenie Dziekanatu Wydz. Teol. UJ, L. 456/50 (z dn. 19 VI 1950 r.); praca ogłoszona drukiem (Warszawa 1955).

¹¹ Pierwszą recenzję napisał ks. T. Glemma (4 III 1950).

w domu prowincjalnym Sióstr Elżbietanek we Wrocławiu¹², pomaga w pracy przy kościele garnizonowym pw. Św. Elżbiety, odprawia niedzielne nabożeństwa dla młodzieży szkolnej w kościele św. Krzyża.

Zasługi ks. Urbana w pracy duszpasterskiej, dydaktycznej i organizacyjno-naukowej znalazły widoczne uznanie. Kiedy w r. 1952 została wznowiona Kapituła Katedralna Wrocławska, ks. Prymas Stefan Wyszyński wprowadził go do niej jako jednego z kanoników¹³. Uroczysta instalacja członków nowej kapituły odbyła się dnia 29 maja t.r. w katedrze wrocławskiej. W siedem lat później Ojciec św. Jan XXIII nadał mu godność prałata domowego (pismo nominacyjne z dn. 8 maja 1959 r.).

Jeszcze w tym roku (25 X 1959) ks. prof. Wincenty Urban, prałat i kanonik Kapituły Archikatedralnej Wrocławskiej, został wyniesiony do godności biskupa tyt. Abitine i mianowany drugim biskupem sufraganiem we Wrocławiu¹⁴. Konsekracja ks. biskupa Urbana odbyła się w katedrze wrocławskiej, w niedzielę dnia 7 lutego 1960 r. Obrzędu konsekracji dokonał ks. kard. Stefan Wyszyński przy współudziale ks. arcybpa Eugeniusza Baziaka z Krakowa i ks. bpa Bolesława Kominka, ordynariusza wrocławskiego¹⁵.

Do licznych zajęć jakie ks. Urban pełnił dotychczas, przybyły nowe wynikające z przyjętych obowiązków biskupich. Obok wizytacji i nauczania związanego z pełnionym Urzędem, wypełnia z poświęceniem zlecane mu zadania opieki duchowej nad wikariuszami archidiecezji wrocławskiej, dokonując odwiedzin młodych kapłanów i służąc im radą czy pomocą¹⁶. Dla przykładu przytoczmy kilka danych statystycznych z okresu pięciu lat (1967—1971) jego działalności jako biskupa. W podanym okresie odbył 1578 wyjazdów duszpasterskich, udzielił 45383 osobom sakramentu bierzmowania, wygłosił 4699 przemówień i kazań, odwiedził i przyjął 10994 księży. Prócz tego duszpasterzuje nadal u SS. Elżbietanek, wykłada w seminarium duchownym (tu obok historii Kościoła również historię sztuki), a od r. 1971 także na

¹² S. Mieczysława Krawczyńska, XXV lecie pracy duszpasterskiej ks. biskupa Wincentego Urbana u Sióstr Elżbietanek we Wrocławiu (1946—1971), maszyn. i album.

¹³ Dekret z 26 V 1952 r. „Wroc. Wiad. kośc.” 1952 nr 3/8 s. 5—6; J. Dłamecki, *Odnowienie Kapituły*, „Tygodnik Powszechny” 1952 nr 26 s. 4.

¹⁴ Pismo Prymasa Polski, kard. S. Wyszyńskiego z 7 I 1960 r. (w oparciu o pismo Sekretariatu Stanu nr 9205/59 z 25 X 1959 r.), „Wroc. Wiad. kośc.” 1960 nr 3 s. 127—128.

¹⁵ *Konsekracja J. E. Ks. Biskupa Wincentego Urbana*, tamże nr 4 s. 203—207, il.

¹⁶ Bp W. Urban, *Archidiecezja wrocławska w latach 1945—1965*, „Nasza Przyszłość” T. 22, 1965 s. 35.

Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, jest jednym z prelegentów wykładów teologicznych dla świeckich¹⁷ głosi konferencje duchowne i propaguje ruch trzeźwości.

Mimo tak absorbujące czas obowiązki, nie porzuca uniemożliwionych prac naukowo-badawczych. Pełniąc nadal funkcję dyrektora Archidiecezjalnego Archiwum i Biblioteki Kapitulnej kontynuuje prace archiwalno-historyczne, publikując ich wyniki w czasopiśmie i wydawnictwach książkowych.

Wynikiem sumiennej i żmudnej działalności naukowej Ks. Biskupa Urbana jako archiwisty są katalogi (ogólne i specjalne) rękopisów i dokumentów Archiwum Archidiecezjalnego we Wrocławiu, ogłoszone drukiem w latach 1963—1970 w czasopiśmie (m. in. w półroczniku „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”) bądź też udostępnione w odrębnych wydawnictwach¹⁸. Katalogi te doczekały się już poważnych recenzji w kraju i za granicą. Jako dyrektor archiwum i biblioteki opracowywał i publikował regularnie sprawozdania z działalności kierowanych przez siebie instytucji¹⁹.

Archiwum Archidiecezjalne i Biblioteka Kapitulna we Wrocławiu mogą się poszczycić nie tylko szeregiem cennych nabytków, wzorowym opracowaniem zbiorów, troską o konserwację zabytkowych rękopisów i ksiąg, organizacją pokazów, wystaw i wycieczek naukowych, ale również szerokim udostępnianiem i wykorzystaniem przechowywanych materiałów archiwalnych i bibliotecznych, o czym świadczy imponujące zestawienie statystyczne i wykazy prac drukowanych i nie drukowanych, przy których wykorzystano zbiory Archiwum i Biblioteki. Jest to niewątpliwą zasługą Dostojnego Organizatora i Dyrektora tych instytucji.

Mając znakomicie wyposażony warsztat naukowy ks. bp Urban wyzyskuje go w pełni do swoich prac historycznych. Posiadając doskonale opanowanie metody, umiejętność korzystania ze źródeł, łatwość wypowiedzi i wysoką sprawność tworzenia, mógł podejmować coraz to nową tematykę, opracowując i wydając karty nieznanych dotąd rękopisów, dokumentów kościelnych i ksiąg liturgicznych. Jego zainteresowania jako historyka Kościoła obejmują swym zasięgiem niemal wszystkie okresy historyczne i szeroki zakres zagadnień. Dominującą jednak i wyróżniającą się dziedziną jego pracy są studia nad przeszłością Kościoła na Śląsku.

¹⁷ Dla słuchaczy opracował i wydał kilka skryptów z zakresu historii Kościoła.

¹⁸ *Bibliografia prac ks. biskupa W. Urbana* (drukowana obok), poz. 189, 196, 204, 238, 240, 241.

¹⁹ Tamże, poz. 35, 50—52, 69, 127, 128, 166, 170, 171, 177, 190, 197, 234.

Pracę pisarską rozpoczął jeszcze w okresie międzywojennym (w latach trzydziestych). Napisał wtedy szereg artykułów o tematyce historycznej (głównie unijnej), drukowanych w ukazującym się w Łucku tygodniku „Życie Katolickie”. Po osiedleniu się we Wrocławiu ks. Urban przeszedł zdecydowanie do problematyki związanej z dziejami Kościoła katolickiego na Śląsku. Obok prac recenzyjnych pisze artykuły, często o charakterze popularnym, rozprawy i szkice historyczno-kościelne, które ukazują coraz to nowe fragmenty z przeszłości tej dzielnicy. Przedmiotem jego zainteresowań są dzieje wrocławskich kościołów, postacie świętych polskich działających na Śląsku i miejsca ich kultu, biskupi zasiadający na stolicy we Wrocławiu (zwłaszcza osoba biskupa Nankera w związku ze staraniami o jego beatyfikację), wybitne jednostki spośród duchowieństwa polskiego i ich działalność na ziemi śląskiej, zagadnienia związane z zachowaniem języka polskiego w duszpasterstwie diecezji wrocławskiej, polskie teksty religijne w księgach liturgicznych, modlitewnikach i dokumentach kościelnych oraz dzieje wrocławskich synodów.

Lata 1959—1971 przynoszą dalszy rozwój twórczości naukowej ks. bpa Urbana. Obok artykułów i przyczynków historycznych o tematyce wyżej nakreślonej, ogłasza w tym okresie szereg studiów językoznawczych i księgoznawczych, opracowuje też obszerniejsze syntetyczne zarysy poszczególnych zagadnień. Ukazują się one w czasopiśmie teologicznych i historycznych w kraju i za granicą²⁰, bądź też jako samostanne wydawnictwa książkowe. Należą tu m.in.: *Studia nad dziejami wrocławskiej diecezji w pierwszej połowie XX wieku* (1959), *Le rôle de l'Eglise dans l'histoire des dieux entre la Silésie et la Pologne* (1959), *Zarys dziejów diecezji wrocławskiej* (1962), *Polskie kaznodziejstwo i katechizacja we wrocławskiej diecezji w czasach pruskich* (1963), *Z dziejów duszpasterstwa pokutnego w diecezji wrocławskiej do końca XVIII wieku* (1964), *Ostatni etap dziejów Kościoła w Polsce przed nowym tysiącleciem 1815—1965* (1966), *Akcja misyjna Kościoła katolickiego w Polsce* (1969), *Z dziejów duszpasterstwa w archidiaconacie wrocławskim w czasach nowożytnych* (1971)²¹. W pracach tych, podobnie jak we wszystkich związanych tematycznie ze Śląskiem, Dostojny Autor stara się zawsze wydobyć elementy polskości we wszystkich jej aspektach wiążących się z działalnością Kościoła,

²⁰ M. in. w następujących: „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, „Cahiers Pologne-Allemagne”, „Colloquium Satulisi”, „Homo Dei”, „Nasza Przeszłość”, „Prawo Kanoniczne”, „Przewodnik Katolicki”, „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, „Studia Theologica Varsaviensia”, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”, „Tygodnik Powszechny”, „Wiadomości Urzędowe Kurii Śląska Opolskiego”.

²¹ Por. *Bibliografia prac*, poz. 160, 164, 184, 200, 212, 224, 248.

omawia zagadnienia związane z użyciem i przetrwaniem języka polskiego w kaznodziejstwie i duszpasterstwie, wskazuje na rolę jaką spełniały śpiewniki i modlitewniki w zachowaniu mowy ojczystej na ziemi śląskiej, podkreśla znaczenie związków łączących diecezję wrocławską z polską organizacją kościelną.

Ks. Biskup podejmuje też próby przedstawienia powojennych dziejów Kościoła na Śląsku, o czym świadczy m.in. praca: *Archidiecezja wrocławska w latach 1945—1965*²². Nie zapomniał również o księżach-rodakach, przybyłych tu ze Wschodu, poświęcając im opracowania monograficzne ukazujące wkład duszpasterski repatriantów w archidiecezji wrocławskiej i ich dorobek naukowy w latach 1945—1970²³, a sylwetki dwóch profesorów ze Lwowa (ks. Józefa Umińskiego i ks. Szczepana Szydelskiego), zmarłych na ziemi śląskiej, utrwalił w zarysach biograficznych.

Dostojny Autor jest stałym współpracownikiem kilku naukowych pism teologicznych i historycznych oraz, co podkreślamy, prawie od początku związany blisko z „Naszą Przeszłością” i jej Redaktorem. Na łamach naszego periodyku ukazują się permanentnie, począwszy od r. 1948, jego artykuły i rozprawy naukowe²⁴.

Obok pracy twórczej ks. biskup Urban bierze czynny udział w zjazdach i spotkaniach historyków Kościoła w Polsce i często im przewodniczy. Jest członkiem wrocławskiego koła Polskiego Towarzystwa Teologicznego i Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, a streszczenia jego referatów znaleźć można w „Sprawozdaniach Wrocławskiego Tow. Naukowego” (w mutacji polskiej i francuskiej)²⁵. Obok tych zajęć ściśle naukowych wypełnia Ks. Biskup sumiennie nałożone nań obowiązki pasterskie i kształci młode pokolenia kapłanów, zaszczeniając w nich miłość do własnej, bogatej w wartości chrześcijańskie przeszłości.

Poświęcając niniejszy tom studiów Dostojnemu Jubilatowi, Redakcja „Naszej Przeszłości” i grono Współpracowników życzą Mu długich lat owocnej i twórczej pracy dla dobra Kościoła, nauki polskiej i Ojczyzny.

²² Drukowana w „Naszej Przeszłości”, t. 22, 1965.

²³ Bp W. Urban, *Duszpasterski wkład księży repatriantów w archidiecezji wrocławskiej w latach 1945—1970*, Wrocław 1970; Tenże, *Dorobek naukowy księży repatriantów w Polsce w latach 1945—1970*, „Homo Del” 1970 nr 3. Zob. też *Bibliografia prac*, poz. 71, 124, 198, 201, 203, 222, 226.

²⁴ Zob. *Bibliografia prac*, poz. 51, 140, 141, 153, 165, 178, 181, 183, 203, 217, 262.

²⁵ Zob. *Bibliografia prac*, poz. 116—119, 131, 134, 159, 162, 164, 175.